

SLOVO

I/2021

ASI.JATKA

Vítejte

v České republice

I cizinci jsou
v první linii

ADAPTAČNĚ-INTEGRAČNÍ KURZY VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICE

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Praha Metropole všech

Webová stránka nejen pro migranty
www.metropolevsech.eu

Prague for all

A website not only for migrants
www.pragueforall.cz

Прага для всех

Сайт не только для мигрантов
www.pragadlavsech.cz

Praha của mọi người

Trang web không chỉ dành
cho người di cư
www.prahacuamoi nguoi.cz

Прага для всіх

Веб-сторінки не тільки для мігрантів
www.prahadlavsich.cz

www.metropolevsech.eu

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Obsah I/2021:

Počet cizinců v Česku loni přesáhl 600 000	4
I cizinci jsou v první linii	5
Vítejte v České republice	8

Podniky a covid	10
-----------------------	----

Asi.jatka – vybrali jsme z blogu Do Thu Trang	12
---	----

Mentoringem k integraci.....	14
------------------------------	----

Tvorba nezaniká, jen se přetváří	16
Karanténa, nový pramen inspirace	19
Indové v Česku: nejen restaurace nebo IT.....	20
Předsudky se šíří tam, kde nejsou fakta.....	22
Integrace cizinců v době pandemie.....	23

Děti patří do rodin – hledají se hostitelé dětí cizinců	25
---	----

Přišel Einstein na teorii relativity v Praze?	26
Jak si porozumět – infolinka.....	27
Aplikace pro cizince žijící v Praze má nový vzhled	28
Originální panenky Tamary Hadas	29

Recepty	30
---------------	----

Úvodní slovo:

Vážení čtenáři,

po roční (nucené) přestávce máte v rukou znovu bulletin Slovo, ale tentokrát v jiném hávu: máme novou grafiku, časopis je celobarevný a s tématem cizinecké komunity chce seznámit i širší českou veřejnost. Dlouhá léta žijeme vedle sebe, proto jsme se snažili, abychom vybrali témata společného zájmu a aby obsah odpovídal názvu projektu „Kvalitní informace = lepší integrace“, v jehož rámci bulletin vychází.

Pandemie úplně vykojila život na celé planetě. Nic není jako v předchozích letech. Na obranu proti depresím našťastí přispěchal lidový humor. Dobrovolná karanténa, roušky, zákaz koncertů, sportovních utkání a shromáždění jakéhokoliv druhu, člověk prostě nežil jako předtím. Proto vznikl vtip, že uplynulý rok vlastně nebudeme počítat do našich životů. Minulý rok jsme nepublikovali, a to se také nepočítá, teprve teď to bude sedmáctý ročník, co jsme na světě (dohromady jsme doposud vydali 64 čísel).

Téma koronaviru působilo i na obsah tohoto čísla. Doporučujeme vám ke čtení: článek *I cizinci jsou v první linii* na straně 6 vypovídá o tom, že i přistěhovalci solidárně pomáhali při vypuknutí pandemie. Potřeba pomáhat v těžké chvíli totiž není daná občanstvím.

Během pandemie nebylo snadné zorganizovat online dva tradiční pražské festivaly: Tvůrčí Afrika a Nad Prahou půlměsíc. Jak se to povedlo se dozvíte v článku *Tvorba nezaniká, jen se přetváří!* na straně 16.

Otázka jak pro české čtenáře, tak i pro čtenáře z řad cizinců: kolik toho víte o cizinecké komunitě v České republice? Ověřte si znalosti v kvízu *Předsudky se šíří tam, kde nejsou fakta* na straně 22.

Připravili jsme i řadu dalších zajímavých textů, které vás jistě zaujmou!

Příjemné čtení a lepší časy bez mimořádných opatření vám přeje

Dragoljub Matic

SLOVO

Vydává zapsaný spolek SLOVO 21

Periodikum je registrováno u Ministerstva kultury pod číslem E 14619

Vychází čtvrtletně, ročník 17

Číslo I/2021 vyšlo 21. 3. 2021 v nákladu 5 000 kusů. Tištěno na recyklovaném papíře. Neprodejné

ŠÉFREDAKTOR:

Dragoljub Matic

ADRESA VYDAVATELE:

Slovo 21, z. s.
Blanická 2028/15

120 00 Praha 2

tel.: + 420 222 522 070

slovo_bulletin@centrum.cz, www.slovo21.cz

GRAFIKA: Zuzana Chourová

JAZYKOVÁ REDAKCE: Marianna Smlsalová

FOTO TITULNÍ STRANA: Kajenzí

FINANCOVÁNO EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ FOND

Projekt Kvalitní informace = lepší integrace AMIF/29/01 je financován Evropskou unií v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu/Fondu pro vnitřní bezpečnost a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky.

POČET CIZINCŮ V ČESKU LONI PŘESÁHL 600 000, VĚTŠINA PŘÍCHÁZÍ ZA PRACÍ

Autor: redakce s využitím TZ ČSÚ

„Počet cizinců s trvalým pobytem rostl plynu- le a od roku 2006 se více než zdvojnásob- il. Naproti tomu přechodné pobyty, které jsou spojené s ekonomickými cykly, začaly po propadu během ekonomické krize opětovně vý- znamněji narůstat až od roku 2015,“ komentovala dlouhodobý vývoj na lednové konferenci ČSÚ Jarmila Marešová, expertka na mezinárodní migraci. Přestože Česko patří v Evropě stále mezi země s podprůměrným podílem cizinců, počet obyvatel s cizí státní příslušnos- tí se u nás za poslední desetiletí rychle zvyšoval.

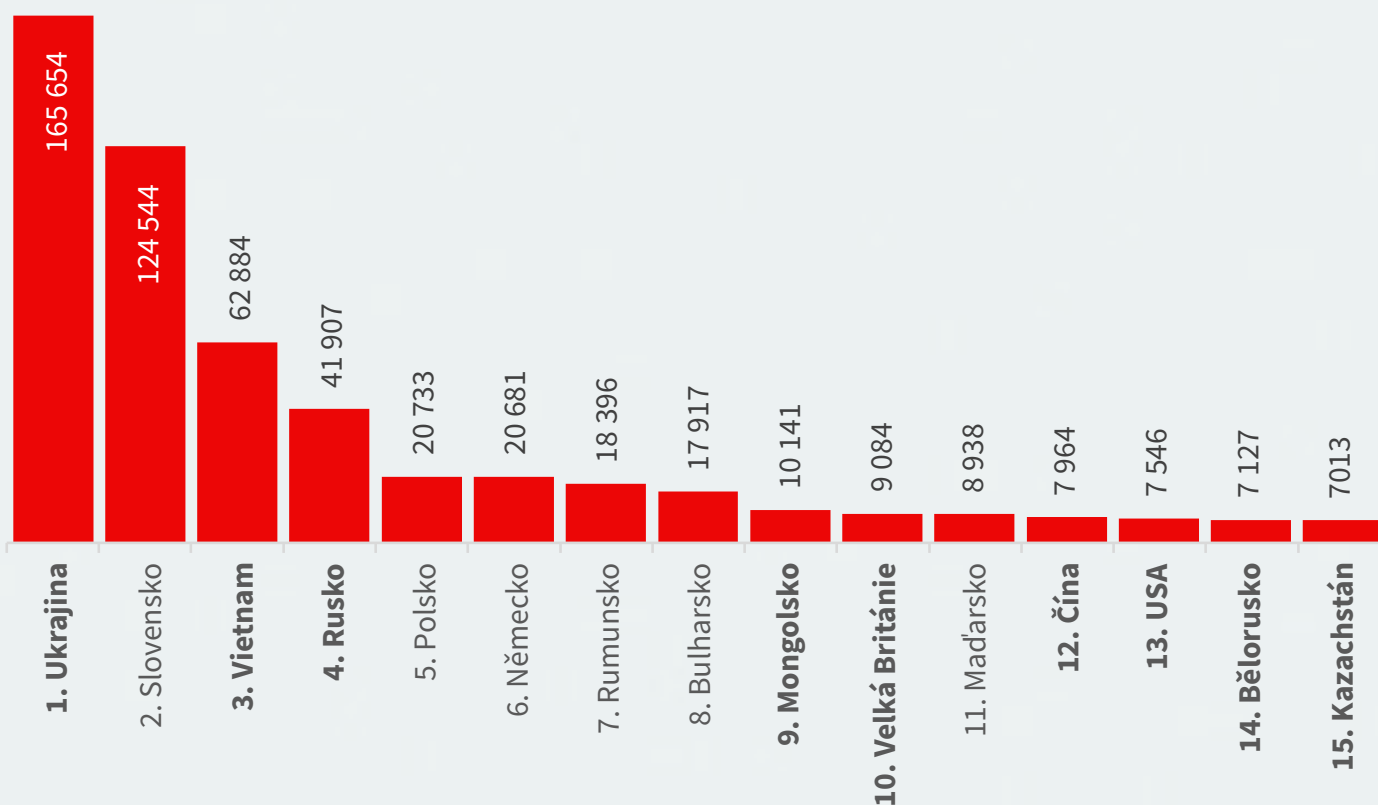
Podíl cizinců s přechodným pobytem je výrazně vyšší mezi cizinci ze zemí EU, v roce 2019 dosáhl počtu 62 %. Naopak v případě tzv. třetizemců jich 59 % mělo v Česku trvalý pobyt. Mezi nejvíce zastoupené skupiny z hlediska státního občanství patřili občané Ukrajiny,

Slovenska a Vietnamu. „Občané Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu tvoří 55,3 % z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice,“ uvedl Marek Rojíček, předseda Českého statistického úřadu.

Pobyt cizinců v Česku je spojen převážně s pracovní kariérou. Za období 2010–2019 navýšili zaměstnanci s cizím občanstvím svůj podíl ve všech odvětvích eko- nomiky. „Bez cizinců by zaměstnanost v Česku v posledních letech vůbec nerostla. Podíl cizinců na celkovém počtu zaměstnanců se zvýšil z 5,5 % v roce 2010 na 14,7 % v roce 2019,“ uvádí Dalibor Holý, ředitel odboru statistiky trhu práce a rovných příležitostí ČSÚ.

Na konci loňského roku u nás bylo podle dat minis- terstva vnitra celkem 634 790 cizinců s registrovaným trvalým nebo přechodným pobytem. Z toho 57 % tvořili muži.

TOP 15 občanství cizinců (tučně občané ze zemí mimo EU/EHS):

Text: Anastasija Kriušenko

Foto: soukromý archiv

I CIZINCI JSOU V PRVNÍ LINII

Češi se spojili, ovládla je vlna solidarity a vzájemné pomoci – taková hesla slýchávali lidé během první vlny koronaviru a zčásti i během té druhé. V období, kdy země slavila obrození české pospolitosti, se málokdo zamýšlel nad tím, že pomáhali nejen Češi, ale i cizinci. Touha podpořit druhé v těžké chvíli totiž není daná občanstvím.

Úplně první pacient s covidem v Česku byl můj,“ vzpomíná Kateřina Hašková se špetkou hrdosti a úsměvem na tváři, který lze z hovoru po telefonu rozeznat. Muž, jenž se s rodinou vrátil z lyžařského pobytu v Itálii, byl jedním ze tří prvních nakažených, o nichž ministerstvo zdravotnictví informovalo loni 1. března. Dostal se do péče jediné cizinky, která na infekčním oddělení Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem pracuje. Kateřina Hašková se do České republiky přestěhovala už ve čtyřech letech z ukrajinského Kyjeva. V Česku také studovala a už přes deset let zde pracuje v oboru.

„Zprvu to byl velký zmatek. Nikdo nevěděl, jestli pacienta máme poslat jinam, nebo nechat na oddělení, co s ním máme dělat, jak ho léčit, jak izolovat,“ popisuje první pocity z ošetřování pacienta s koronavirem Hašková. Obavy ale snadno překonala, protože nemocnice v Ústí byla podle ní po celou dobu pandemie dostatečně vybavena ochrannými pomůckami.

Vůči nemoci je ale lékařka infekčního a intenzivního oddělení stále ostražitá, bojí se o své blízké: „Ty, kteří mohou ležet doma s čajem pod peřinou, nevidím. Vidím jen případy, kdy pacienti nemohou ani dýchat. Možná proto vnímám tuto nemoc trochu jinak než obyčejní lidé,“ vysvětluje.

Kateřina Hašková se spolu s dalšími pracovníky ústecké nemocnice nechala očkovat. Myslí si, že až se naočkují všichni, pandemie bude u konce. Zatím to ale tak nevypadá. V lednu Hašková odpracovala 330 hodin ze stanovených 160 hodin a za nejtěžší v boji s koronavirem považuje právě celkové vyčerpání a nejisté výhledy do budoucna.

Kritická situace v nemocnicích u hranic

V Ústeckém kraji byla situace na covidových jednotkách intenzivní péče a odděleních anesteziologie a resuscitace na hranici zvládnutí. Podle údajů ministerstva zdravotnictví tam v polovině února zbývalo pouze deset procent lůžek pro pacienty s koronavirem. Nemocnice už dlouhodobě hlásí nedostatek personálu, který odjíždí za prací do sousedního Německa nebo do Prahy. Kraj se snaží vyjednat dohodu se Spolkovou republikou, která by měla pomoci v případě přetížení nemocnic.

„Vzali mě do této malé chomutovské nemocnice před rokem s tím, že se budu zároveň chystat na aprobační zkoušky. Nabírali lidi, protože měli nedostatek personálu. A právě proto je například v Mostě a Chomutově mnoho cizinců: Rusů, Bělorusů, Kazachů a tak dále,“ říká doktor z Ukrajiny s čerstvou aprobační zkouškou Jaroslav Žuravlev.

Loni na jaře se lékaři na covidové oddělení hlásili dobrovolně. Po znovuotevření oddělení během druhé vlny se začali střídat v několikátých denních turnusech. „Je to jistě vyjádření kolegiality, bylo by nefér, kdyby tady pár doktorů bylo na JIPce čtyři měsíce a ostatní si v klidu pracovali na interně. Je tu ale také finanční motivace,“ říká doktor Žuravlev, který zrovna na covidovém oddělení pracuje.

Jako všude na světě, i zde podle Žuravleva organizace práce od začátku pandemie pokulhávala. Nebylo jasné rozdělení rolí, ani záruka dodání ochranných pomůcek. „Teď je to naštěstí lepší, všeho máme dostatek,“ uvádí Žuravlev. Problém podle něj ale spočívá v tom, že se vše chystalo na poslední chvíli a pro dočasné užívání: „Někde máme staré postele, na kterých ani nemůžeme pacienta řádně obsloužit,“ vysvětluje.

Pandemie také odhalila staré a dlouho neřešené problémy, a to v klíčových odvětvích ekonomiky. Nedostatek zdravotnického personálu je jedním z nich. Zdravotníci a pečovatelské služby v Česku spoléhají až na 15 tisíc cizinců. Zhruba třetina těchto pracovníků pochází ze zemí mimo Evropskou unii. Nově příchozí lékaři jako Jaroslav Žuravlev musí projít aprobační zkouškou. Žuravlev říká, že proces získání atestace je poměrně zdoluhavý a ani on zkoušku nezvládl napoprvé. Díky aprobaci může medik ze zahraničí získat oprávnění pracovat jako lékař v Česku. Proces má tři části: písemný test, praktickou půlroční praxi a ústní zkoušku. To všechno v češtině.

Někteří medicové ze zahraničí ale aprobaci zatím nemají. Poradenství a podporu jim poskytuje například spolek Doktor Čechov, který zahraniční lékaře mimo jiné sdružuje. Vedoucí spolku původem z Běloruska Olga Žernosek říká, že už v březnu minulého roku sestavila ze svých bývalých a současných klientů seznam stovky dobrovolníků s aprobací a bez ní. Ten poslala na ministerstvo zdravotnictví. Resort podle jejích slov doteď neodpověděl. Nedostatek personálu

Doktor Jaroslav Žuravlev ve službě

v nemocnicích a na odběrových centrech ale stát mimo jiné nahrazoval studenty a dobrovolníky.

Dobrovolnickou tradici dovezl z Ameriky

Od loňského října povolal stát do nemocnic vysokoškoláky a středoškoláky. Pracovní povinnost jim skončila v polovině prosince. Dobrovolnictví ale funguje i nadále.

Student medicíny v Brně Američan Michael Fiedler chtěl začít pracovat jako dobrovolník ještě před vyhlášením prvních opatření. „Řešil jsem s profesory možnosti pomoci ještě než vznikl dobrovolnický program,“ říká student posledního ročníku všeobecného lékařství. Na myšlenku blížící se krize ho navedl kamarád z fakulty informatiky. „Připravil grafy v Excelu, na nichž ukázal, jak se virus exponenciálně šíří. Obával se, že se v Česku objeví už brzy. A opravdu, jakmile to řekl, do týdne jsme tu měli koronavirus,“ vysvětluje student se slovenskými kořeny Fiedler.

V Americe je dobrovolnictví rozšířenější než v České republice nebo na Slovensku. Michaelovo odhodlání pomáhat se promítlo i do jeho pobytu v České republice, kde už šest let žije a studuje. „Během první vlny jsem byl velmi iniciativní, a proto jsem byl i jediným zahraničním studentem, který se tehdy do dobrovolnického programu zapojil. Šel jsem na trénink, sám jsem se tam přihlásil a opravdu jsem tlačil na to, abych se tam dostal,“ popisuje Michael Fiedler to, jak se stal jedním z dobrovolníků projektu MUNI pomáhá.

Nejdřív pracoval v odběrovém stanu, kam lidé dojížděli na testování koronaviru. Pak před nemocnicí dotazoval příchozí pacienty a zjišťoval, zda na návštěvu Fakultní nemocnice v Bohunicích mají nárok. Zahraničního studenta nezastavilo ani to, že jeho komunikační schopnosti ve slovenštině nebyly v té době zrovna nejlepší. Češtinu ani slovenštinu předtím v takové míře nepotřeboval, medicínu totiž studuje v angličtině. „Ze začátku to bylo těžké kvůli jazykové

► I přes dopad koronavirové krize stoupl v roce 2020 počet zaměstnaných cizinců z 622 tisíc na 644 tisíc. Nejčastěji jsou cizinci zaměstnaní v průmyslu, v tomto odvětví jich pracuje téměř třicet procent. Následují administrativní a podpůrné činnosti včetně agenturního zaměstnávání, těch je kolem osmnácti procent. Dále velkoobchod s maloobchodem a stavebnictví.

► Různá míra zastoupení cizinců v pracovních odvětvích reaguje na nedostatek pracovních sil na domácím trhu práce. Jinými slovy, cizinci často pracují v odvětvích, kde se zaměstnavatelům nedaří sehnat české pracovníky, a zastávají pracovní pozice, o které není mezi Čechy dlouhodobě zájem.

► Část cizinců z důvodu pandemie ze země odcestovala. Byli to převážně lidé ze třetích zemí, kteří v Česku pobývali na základě krátkodobých pobytů. Ve chvíli, kdy přišli o zaměstnání, nebo příjmy z podnikání, ztratili i pobytové oprávnění.

Zdravotní a pečovatelské služby v Česku spoléhají až na 15 tisíc cizinců.

bariéře, ale časem se to zlepšilo, našel jsem si spoustu kamarádů, zvykl jsem si na práci a už to bylo fajn,“ popisuje svůj vývoj Fiedler.

Jazyk je ale pro cizince-dobrovolníky velkou překážkou. Podle koordinátorky projektu Masarykovy univerzity Kateřiny Tiché je spolupráce se studenty ze zahraničí komplikovaná. V mobilní aplikaci projektu dobrovolníci mimo jiné zjistí, zda můžou pomoci, aniž by uměli česky. „Přesto však takových poptávek máme naprosté minimum. I když jde třeba jen o nákup, často je to nákup pro seniory, kteří chtějí specifickou značku nebo typ výrobku a anglicky se s dobrovolníkem nedomluví,“ říká koordinátorka.

Pomáhají spolky a jednotlivci

Dobrovolníci ale mohou být i lidé, kteří s medicínou, někdy ani s češtinou, nemají velké zkušenosti. Například mediálně známá iniciativa Vietnamců, kteří ve večerkách nabízeli členům záchranného sboru jídlo a pití zdarma, zakládali peněžní sbírky nebo šili roušky, pomáhala mimo jiné rozbíjet předsudky o menšinách v Česku.

Do dobrovolnické činnosti se zapojovali i členové spolků národnostních menšin. Například členové Svazu Maďarů šili a rozdávali roušky, ukrajinské spolky vybíraly v Praze dvacet tisíc korun na pomoc postiženým osobám a spolkům v souvislosti s pandemií. A například Tatarská a Turkická Asociace využila svých mediálních platforem k tomu, aby propojovala poskytovatele pomoci s těmi, kteří ji potřebovali.

Většina lidí ale pomáhá spíše individuálně. Savindu Jayasooriya, který pochází z hlavního města Srí Lanky, si po příjezdu do České republiky v roce 2017 založil se svou českou přítelkyní obchod se srílanským čajem. „Mně a mé přítelkyni v tomto úspěšném komerčním světě chyběly takové základy jako jednoduchá laskavost. Covid nám dal čas na odpočinek a přemýšlení o tom, co je pro nás důležité,“ vysvětluje Jayasooriya své důvody k nezištnému darování čajů domovům důchodců a nemocničnímu personálu. Věnovali například čtyři krabice čajů pražskému ústavu sociálních služeb, za což jim zdravotníci na facebooku veřejně děkovali.

Ve své činnosti plánuje Savindu Jayasooriya a spoluzakladatelka firmy Tereza Tichá i nadále pokračovat. „Rádi přispějeme komunitě nebo vykouzíme někomu úsměv na tváři. Pracovali jsme s domovy seniorů a nemocnicemi a cítíme, že tito lidé pro nás dělají maximum, ale společnost jejich práci mnohdy nedoceňuje,“ říká Jayasooriya.

VÍTEJTE V ČES

Kdysi

Před třiceti lety stálo Československo a potom Česká republika před morálním imperativem – obrovskou výzvou naučit se pomáhat jiným. A to ve velkém. V letech 1991 až 1997 našlo na tomto území dočasné útočiště celkem 5 200 uprchlíků z bývalé Jugoslávie, zvláště pak z Bosny a Hercegoviny. Byla to první velká skupina imigrantů v České republice, humanitární experiment v nejlepší slova smyslu, který Česko časem přetvořilo ve vlastní know-how.

Tehdy ale „nebyla organizovaná podpora, nebylo nic, prakticky jsme se neměli na koho obrátit. My, kteří jsme byli mimo uprchlické tábory, jsme chodili a bloudili po úřadech, nevěděli jsme, co a jak, jakým způsobem tady začít žít, jak se jezdí MHD, jak zapsat děti do školy, na koho se obrátit, abychom dostali jakýkoliv doklad. Ale cítili jsme, že Češi se nám obecně snažili pomoci, individuálně, soukromě. Věci se pomalu začaly měnit a vyvíjet k lepšímu,“ vzpomíná dnešní ředitelka spolku Slovo 21 Jelena Silajdžić, která dobře ví, co znamená být uprchlíkem, protože v roce 1992 musela s manželem a dětmi kvůli válce narychlo opustit svůj domov v Sarajevu.

Včera

Česko se mezitím z tranzitní země stalo zemí cílovou pro tisíce migrantů. Počet cizinců žijících a pracujících u nás přesáhl 600 tisíc (v září 2020 to bylo 616 659 cizinců). Součástí realizace migrační a integrační politiky se stala rozvětvená síť státních orgánů, regionálních správ, okresů, obcí, nevládních organizací zabývajících se migrací, veřejných a akademických subjektů. Vznikly stovky programů a projektů věnovaných zlepšení soužití a harmonickému vývoji společenského života v jeho bohaté mnohoznačnosti a komplexnosti. Jeden z nich je i projekt „Vítejte v ČR“, který spolek Slovo 21 spustil před 8 lety a je financován z dotací ministerstva vnitra.

O co usiloval? Co nabízel a bude nabízet? „S experty jsme dali dohromady obsah kurzu – informace týkající se pobytu v ČR – tak, aby cizinci byli seznámeni s tím, co a jak mají dělat v oblasti vzdělávání, zdraví, práce, volného času atd.“, vysvětluje základní koncept Jelena Silajdžić. „Zároveň bylo cílem seznámit je s tím, jaký je tady politický systém, jaká je zde kultura nebo mentalita, a upozornit je také na jejich práva a povinnosti. Naše osobní migrantská zkušenost byla přínosná, protože jsme se na to dívali z pohledu cizince. Ve stejnou dobu jsme měli české experty z OAMP, nevládních organizací a akademické sféry, kteří poskytli další úroveň a pohled na téma migrace. A pokud přispějí kurzy k lepšímu začlenění cizinců, bude to přínosem pro celou českou společnost,“ dodává.

„Každý cizinec pocházející z třetí země, kterému bylo od 1. ledna 2021 vydáno povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky, a dále každý cizinec, jemuž po tomto datu bylo vydáno povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího pobytu na území, je povinen absolvovat adaptačně-integrační kurz, a to do jednoho roku ode dne převzetí průkazu o povolení k pobytu.“ Úhrada za účast na kurzu je 1 500 Kč. Registrace se provádí na portálu frs.gov.cz.

Se základním konceptem kurzu se ztotožňuje i Magda Faltová, ředitelka SIMI a předsedkyně Výboru pro práva cizinců Rady vlády pro lidská práva. Myslí si, že je „určitě dobré nabízet migrantům po příjezdu kurzy základní orientace v novém prostředí. Dosud jsem na kurzy zaznamenala spíše pozitivní reference, a to jak od lektorů, tak od účastníků.“ Samozřejmě vnímá jako důležité to, že kurzy byly bezplatné: „Zvyšuje to jejich dostupnost pro migranty, kteří nemají moc peněz. Ale i kurzy placené nebo částečně placené mohou být užitečné, pokud jsou dobrovolné.“

Mezi těmi, kteří se dobrovolně přihlásili a absolvovali kurz, byl i Md Al Amin Hossain, který toho do února roku 2018 o České republice mnoho nevěděl. Hned si uvědomil, že je tady všechno jiné než v Bangladéši, odkud přišel. Nově přijatý šéfkuchař arabské restaurace v centru Prahy se bez váhání rozhodl využít bezplatné šance dozvědět se více o zemi, ve které začal žít. „To pro mě bylo moc dobré. Ve skupině bylo asi 13 účastníků z různých zemí, z Vietnamu, Ukrajiny, Číny nebo z Indie. Kurz trval 8 hodin, lektori přednášeli v českém jazyce, pak překladatel všechno přeložil do angličtiny a všichni jsme mu dobře rozuměli.“

Co všechno se dozvěděl? „Všechno, co potřebuji pro práci v Česku. Dozvěděl jsem se více o možnostech zaměstnání, jaká jsou tady povolení k pobytu nebo jaké je tady zdravotní a sociální pojištění, jak to funguje. Dále mi vysvětlili, že se v nevládních organizacích můžu naučit zdarma česky, proto jsem se česky začal učit v Integračním centru Praha a už mám úroveň A1. Nebo že existuje nějaká organizace, která pomáhá zadarmo, když mají cizinci problém s pobytem. Informace pro mě byly moc důležité a užitečné.“

Vítejte v roce 2021

Mají se migranti naučit, jak vypadá český státní znak a státní uspořádání, nebo by spíše měli znát hrady, Jana Amose Komenského a svíčkovou? Jak se učit adaptovat a integrovat a jak docílit toho, že vás v novém prostředí slušně uvítají? Kurz Vítejte v ČR nabízí správné rozluštění těchto možných dilemat.

KÉ REPUBLIC

Došlo také k důležitým změnám. Od roku 2021 je kurz povinný pro řadu cizinců z třetích zemí, účast se hradí částkou 1 500 Kč a doba trvání je zkrácená na 4 hodiny. Magda Faltová to komentuje: „Od počátku mám s povinností kurz absolvovat spíše problém. Konkrétní zkušenost a zpětnou vazbu samozřejmě od klientů zatím nemáme, ale 4 hodiny tlumočeného kurzu, který je obsahově opravdu široký, ve mně vzbuzuje otázku, jak užitečný pro migranty bude. Pro integrační centra (která kurzy prakticky administrují), bude velmi náročné zajistit dostatečný počet míst a dostupnost pro všechny, na které se tato povinnost vztahuje. Zdá se, že účastníci neobdrží tištěné informační materiály, ale pouze link s informacemi. Pro mnohé migranty je ale tato forma zcela nedostatečná a nevyužitelná. Pevně doufám, že OAMP bude aktivně sbírat zpětnou vazbu na toto opatření a vyhodnocovat zkušenosti.“

Náročnost projektu a aktuální situace si uvědomuje i koordinátorka projektu Marie Anna Hamanová: „Chtěla bych zdůraznit to, že za 4 hodiny není možné účastníkům předat všechno. Tlumočení zkracuje i dobu času pro lektora. Cílem kurzu je ale předat cizincům základní informace a dát jim radu, na koho se mohou obrátit – je to takový rozcestník. Jedním z těch informačních kanálů, tím oficiálním, jsou stránky ministerstva vnitra. Dalším je stránka projektu Vítejte v ČR. Mimo jiné tam cizinci najdou i návod, jak se registrovat.“

„Adaptačně-integrační kurzy nemusí absolvovat držitelé zaměstnaneckých a modrých karet vydaných v rámci vládních programů Vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Klíčový a vědecký personál.“

Kurzy nemusí absolvovat cizinci, kteří mají povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia.

Více o výjimkách naleznete na www.mvcr.cz – Ministerstvo vnitra České republiky – Adaptačně-integrační kurzy.

Průběh letošní realizace zatím komplikují omezení a pravidla vycházející z aktuálního vývoje pandemie u nás. Ředitelka Slova 21 Jelena Silajdžić neztrácí optimismus a racionální přístup. „Adaptačně-integrační kurzy v roce 2021 budou určité prezenční. To v této chvíli ale znamená, že musíme počkat na zlepšení situace. V případě, že pandemie koronaviru bude pokračovat nebo vznikne nový podobný problém, museli bychom uvažovat o nějakých on-line formách, i když si myslíme, že je interaktivní kontakt mezi cizinci, lektory a týmem, který kurzy realizuje, strašně důležitý. My věříme ve smysl toho projektu, nedělali bychom ho, kdyby tomu tak nebylo.“

Jen za posledních pět let kurzy dobrovolně absolvovalo kolem čtyř tisíc cizinců (bez účastníků fokusních skupin), což jistě svědčí o jeho kvalitě a užitečnosti.

PODNIKY A COVID

Většina cizinců ze států mimo Evropskou unii raději zůstává po celou dobu epidemie v Česku

„Hodně jsme zapracovali na systému hlášení rizikových osob a trasování. Díky tomu se nám podařilo situaci spojenou s covidem-19 zatím relativně úspěšně zvládnout,“ řekl personální ředitel přeloučské společnosti Kiekert Otakar Sedláček.

Přelouč

S jakými největšími problémy se dosud potýkaly v době pandemie covid-19 podniky, které v České republice zaměstnávají cizince pocházející ze států mimo Evropskou unii?

„Jednalo se hlavně o komplikace spojené s cestováním. U zaměstnanců z třetích zemí panovala obava, že pokud se vrátí do svého domovského státu, nemusí jim být umožněn hladký návrat zpět. To se v některých případech i stalo. Proto také někteří zůstali raději po celou dobu epidemie na území České republiky,“ konstatoval Otakar Sedláček, personální ředitel společnosti Kiekert, která v Přelouči vyrábí zámky do aut.

Komunikace formou grafických piktogramů

„Na začátku pandemie jsme si počínali jako každá jiná zodpovědná firma. Obratem jsme aktivovali krizový štáb, zavedli přísná bezpečnostní opatření, uvedli

jsme v život náš vlastní koronavirový semafor a na něj navázaný epidemiologický plán. Veškerá komunikace probíhala hlavně formou grafických piktogramů, aby byla srozumitelná zaměstnancům s různou jazykovou výbavou,“ sdělil Otakar Sedláček.

Hlášení rizikových osob a trasování

Zatím největší potíže v souvislosti s koronavirem nastaly podle personálního ředitele Kiekertu ke konci prvního pololetí loňského roku.

„Netýkaly se však jen pracovníků ze třetích zemí, ale celé firmy. Hodně jsme zapracovali na systému hlášení rizikových osob a trasování. Díky tomu se nám podařilo situaci relativně úspěšně zvládnout. V době největšího výpadku výroby v druhém kvartálu loňského roku jsme věnovali speciální pozornost také podpoře agenturních pracovníků, jimž jsme ve spolupráci s agenturami pomohli zajistit ubytování a základní potřeby. Ke konci roku se již výroba vrátila na

téměř plnou kapacitu, a tak jsme řešili především zajištění návratu zaměstnanců ze zahraničí," podotkl Otakar Sedláček.

„Dnes je situace z mého pohledu stabilizovaná, i když termíny některých nových nástupů jsme museli posunout. Hlavní výhodou je, že již máme zavedené efektivní procesy, podle nichž v této výjimečné situaci postupujeme," poznamenal.

Úvod letošního roku je lepší než před pandemií

„Letošní rok zahajujeme dokonce v lepší situaci než před koronavirovou situací, a to navzdory zavedeným hygienickým opatřením," nechal se slyšet personální ředitel Kiekertu.

„Celkově lze říct, že komplikace s výpadky cizinců z třetích zemí nebyly zásadního rázu a podařilo se nám je vykrýt zaměstnanci z České republiky a států Evropské unie," upřesnil.

Testování pracovníků na covid-19

A jak vypadá testování pracovníků na covid-19? „Mezi národnostmi zaměstnanců nijak nerozlišujeme. Zavedená pravidla platí pro všechny bez ohledu na to, jestli jsou z České republiky, členských států Evropské unie nebo jiných zemí. Řídíme se doporučenou metodikou Ministerstva zdravotnictví ČR a uzpůsobujeme ji individuálním požadavkům, například na uvolňování zaměstnanců na testování," uzavřel Otakar Sedláček.

ASI.JATKA

Vybíráme z blogů Do Thu Trang

Do Thu Trang, vlastně Đỗ Thu Trang, křestním Trang [Čan], se narodila ve Vietnamu. Do Česka přicestovala s rodinou jako pětiletá a dlouhou dobu vyrůstala v české rodině. Na střední škole chtěla být diplomatkou, potom ale vystudovala marketing a PR a Česko-německá studia na Karlově univerzitě. Pracuje v soukromé sféře a jak sama píše, pohybuje se kolem marketingu, startupů, copywritingu a IT.

Jak je důležité mít komunitu v době koronaviru. Vietnamci jsou zvyklí pomáhat, dělají to neustále (20. 3. 2020)

Je to trochu budovatelský titul, ale je tu důvod. Dojí- má mě, jak se lidé spojují pro dobrou věc. Vy se zas dojmáte nad tím, jak se aktivně zapojila vietnamská komunita.

Pomineme-li podivné punky a návyky, které naše komunita má, jednu naši vlastnost bych vyzdvihla – umíme se semknout, vzájemně si pomoci, sdílet, doporučit, přispívat a rozdávat. Proto vidíte v médiích zprávy o občerstvení pro členy složek IZS, rozdávání roušek i finančních darů.

Točíte-li se kolem Vietnamců, víte, že hodně z nás přemýšlí a jedná tak, aby to co nejméně zasáhlo či poškodilo společnost a okolí, a tím tedy nás samotné. Koloběh a karma. Ízipízi.

Navíc – pokud oplýváte prostředky, automaticky přispíváte místní komunitě a společnému blahu. Jednak jste vedeni ke kolektivnímu přemýšlení (proč to vlastně nezahrnuje i šetrnější přístup k přírodě?), jednak se to od vás tak nějak očekává. Což o to, když je vás ve státě něco přes 90 milionů, nic jiného vám taky nezbyvá, neboť byste se dávno umlátili, kdyby si každý prosazoval své a shromažďoval jen pro sebe. Předci to vidí. Individualismus to u nás nebude mít lehké.

Pro takovou místní pomoc používáme výraz „ùng hộ“ neboli podpořit. Podpořit třeba místní spolek, akci pro děti, setkání MDŽ, rodinu zasaženou přírodní katastrofou, když někomu zemře příbuzný... Dávají se obálky s penězi, protože rodina vypadne ze svého rytmu.

Také jste možná zaznamenali, že vietnamští večer- káři nosili roušky, rukavice a montovali si provizorní ochranné štíty už nějakou dobu nazpět. Moji rodiče měli nakoupené zásoby dezinfekce už v půlce února (!). Není se čemu divit. Vietnam sousedí s Čínou a místní obyvatelé (stejně tak jako Tchaj-wan, jehož počty nakažených novým typem koronaviru nepřesáhly k dnešku 100 případů) se poučili z epidemie SARS v roce 2002. Naši Vietnamci dostali přes Skype (ano, ty skypové hovory za pokladnou) povely od svých příbuzných z Vietnamu, na konci února přilétali z oslav lunárního roku v rouškách a s nějakými zásobami roušek. A rady se rozšířily i mezi tuzemskými krajany. (Ještě k doplnění po diskuzích: Místní komu- nita tu má sice nějaké hlavní zdroje na FB nebo krajanská média, ale velmi rychle podléhají fake news). Většina Asiatů je navíc navyklá chodit každodenně v rouškách i kvůli znečištěnému ovzduší (taky v tom hraje asi poslušnost a disciplína).

Vietnamský národ si navíc prošel válečným utrpením, z něhož se stát a rodiny vzpamatovaly dlouho. Lidé se museli spoléhat na sebe, pomáhat si v místních komunitách a nespoléhat na stát, což dost platí i dneska. Proto je ve Vietnamu podpora rodiny a známých takovou automatickou složkou fungování společnosti. Uskromnění se pro dobro společnosti a pomáhání si za dobrých i těžších okolností totiž u nás nikdy nevyjde z módy. I tohle je pro mě důkaz,

že je úplně jedno, odkud kdo přichází, ale kam jde a jaké má úmysly. Díky, že si nemusíme, ale chceme pomáhat.

Asijské tržnice jsou jako ty internety. Co tam není, neexistuje (12. 1. 2020)

Dnes si tu u vás odložím pár myšlenek, spíše nezodpo- vězených otázek. Asijské tržnice jsou jako ty internety. Pokud tam něco nenajdete, pravděpodobně „to“ ne- existuje.

Pokaždé, když jsem v Sapě, podivuji se nad tím ob- rovským množstvím věcí, které už nikdo nikdy nekou- pí, nespotřebuje. Tuny někdy i zdravotně závadného zboží, co si budeme povídat.

Samotní Vietnamci ale většinou chodí nakupovat oblečení na Chodov, kosmetiku používají francouz- skou a korejskou, elektroniku zas dodává Apple, pro- tože drahý = dobrý.

Jsem zvědavá, jak naše generace naloží se zbožím, které se prodávalo na začátku milénia a nikdo ho dnes nechce ani za kamarádkou slevu. A jak se v následu- jících letech promění vietnamský podnikatelský duch.

Co určitě udělejte, když se seznámíte s Vietnam- cem (3. 2. 2020)

Určitě nám řekněte, že rozhodně nevypadáme jako Vietnamci, protože většina z nás vypadá opravdu jinak, než čím ve skutečnosti jsme. Nejvíc nás potěší, když prohlásíte, že vypadáme jako Číňani. Jů.

Určitě na nás taky začněte hned mluvit vietnamsky nebo zkuste lovit sprostá slova, která vás kdysi někdo naučil. Rádi počkáme, poslechneme si a pochválíme výslovnost. Nemůže se stát, že bychom vám nerozuměli. To né.

Určitě se zeptejte, z jaké části Vietnamu jsme, a poč- kejte, až se zeptáme, jestli jste ve Vietnamu už byli a jestli se tam vyznáte. Prostě super pokec s krajánkem.

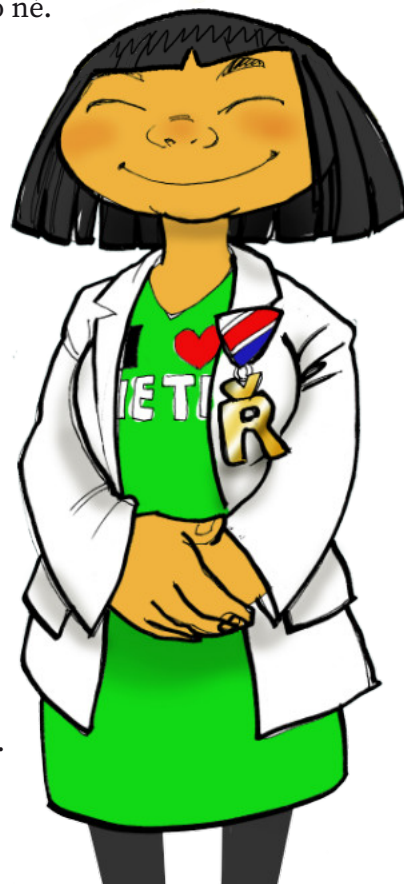
Určitě si hnedka tykej- me. Tys byl dycky kamarád. Není problém.

Určitě se taky zeptejte na nejlepší vietnamskou re- stauraci v Praze.

Určitě zmiňte svoji vietnamskou spolužačku, protože je nepravdě- podobné, abychom se ne- znali. Á, to myslím vážně.

Určitě nám pochvalte češtinu, především to úžasné „ř“. Kdybyste zavřeli oči, prostě nepoznáte rozdíl. Díky, 70 let po navázání diplomatických vztahů už bylo načase.

Tak určitě.

Text: Organizace pro pomoc uprchlíkům, OPU

MENTORINGEM K INTEGRACI

Propojování dětí cizinců s českými dobrovolníky je hlavním principem projektu MINT, který vede pražská Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Jedná se o velmi starou formu učení založenou na vztahu dvou osob – starší a mladší. Zatímco starší „mentor“ předává své zkušenosti, znalosti či dovednosti, mladší „mentee“ se od něj především učí.

Do projektu se zapojily děti, které do Česka přicestovaly maximálně před třemi lety a mají minimální znalost českého jazyka. Českých dobrovolníků (mentorů) ve věku 18–25 let bylo 27 a spojili se s 30 dětmi (mentee) ve věku 8–17 let. Děti pocházely například z Ukrajiny, Ázerbájdžánu, Vietnamu, Sýrie, Venezuely, Ruska, Kazachstánu, Guineje nebo Afghánistánu.

Mentorka Tereza zdůrazňuje, že projekt pomohl dětem s bouráním jazykové bariéry: „Myslím si, že děti měly pocit, že s námi mohly mluvit, aniž bychom je soudili“. Děti s mentory mimo jiné chodily do muzeí, do zoo, jump parku, galerie, na šlapadla, lezeckou stěnu nebo třeba jen na procházku. Mentoři pomáhali

dětem poznat možnosti trávení volného času, prožívání tradičních svátků během roku, ale také neformální styl konverzace. Vytvoření pevnějšího pouta vedlo k tomu, že se děti více osmělily, a proto i více komunikovaly, tím pak zlepšovaly svou češtinu. Například Inaru nejvíce bavily procházky s mentorkou a povídání o všem. „Poznávat Prahu s mojí mentorkou a přitom mluvit česky – to je dvakrát tak lepší,“ dodává.

Kromě toho se mentorské páry potkávaly také jednou měsíčně během společenských aktivit. Prvním výstupem společné aktivity všech českých dobrovolníků a dětí cizinců bylo divadelní představení *BELEBO* odrážející zkušenosti dětí s integrací v nové zemi. Druhým výstupem celé skupiny byl krátký film na téma *Boření hranic*. Společné schůzky probíhaly v online prostoru, kde vznikala videa, jež dohromady tvoří uvedený film.

Projekt MINT: Mentoring za účelem integrace dětí migrantů ze třetích zemí je financován z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu EU.

DĚTI CIZINCŮ JAKO UMĚLCI NA JEVIŠTI, KTERÉ ZNAMENÁ SVĚT

Popustit uzdu představivosti. Uchopovat proudy slov a pak z nich tkát věty. Skládat básně, rozehrávat zápletku tělem, pohybem. Ve víru improvizace pohotově reagovat na „verbální spoluhráče“ a spontánně tak dotvářet příběhy přímo tady a teď. Um a dovednosti hodné obdivu. Zvláště pokud vašim mateřským jazykem není čeština...

Rétorika, prezentační dovednosti, tvůrčí psaní i podpora kreativity. To jsou klíčová hesla odrážející kurz slam poetry a divadelní improvizace, který byl v minulém roce již podruhé nabízen dětem původem z ciziny, aby si takto hravou formou zlepšily češtinu a odbourávaly strach z komunikace. Čtyřměsíční sérii workshopů realizovalo Komunitní centrum OPU. Pro velký úspěch se organizátoři rozhodli letos v této umělecké aktivitě pokračovat.

Pracovníci centra Robert Netuka a Jan Dibitanzl, oba představitelé české slam poetry scény, si během pilotní verze před dvěma lety položili skromný cíl, a to pokusit se tento druh umění dětem ze třetích zemí alespoň představit. „Získání jistoty a pevné půdy pod nohama jde ruku v ruce s odvahou tvořit – psát a improvizovat. Skvělá příležitost, jak podporovat odbourávání sociálních i jazykových bariér,“ uvádí Robert.

Do kurzu se zapsalo několik dětí a dospívajících ve věku 11–17 let původem z různých zemí, od Afghánistánu přes Ázerbájdžán až po Rusko nebo Ukrajinu. Pokud u některých dětí nebyl problém s jazykovou bariérou, zůstávala mnohdy ta sociální nebo

psychická. Stačilo ovšem pár setkání a u dětí byl k překvapení pracovníků vidět značný posun. V prvním cyklu děti zakončily kurz závěrečným vystoupením v Cross Clubu v pražských Holešovicích, kde si před zraky mnoha diváků pod širým nebem za recitaci svých básní a komických improvizovaných scének vysloužily velký potlesk. V minulém roce se konalo finální vystoupení v sále Skautského institutu pro rodiče, příbuzné, kamarády i pracovníky OPU. „Je až s podivem, s jakou grácií je možné žonglovat i po pár měsících s češtinou jakožto cizím jazykem, a to aniž by vás cokoliv zastavilo. Nadšení, energie, elán. Prostá radost z tvoření,“ doplňuje Robert Netuka.

RAPEM A HIP HOPEM K SEBEREALIZACI

Workshopy pro skupinu mladých Čechů a migrantů, kteří se rapem a hip hopen vyjadřují k otázkám tolerance, rasismu nebo jinakosti, pořádá již třináct měsíců OPU. Skupina zhruba dvaceti mladých lidí ve věku do 18 let se týdně setkává, aby se učila skládat texty, držet rytmus, najít vyhovující beat a hlavně dokázat říct svůj názor a popsat emoci. Setkání probíhají pod záštitou lektorů Petra Váší a Romana Ševčíka (DJ OPIA), který v projektu působí zároveň jako producent. Společná nahrávka bude k dispozici základním a středním školám jako autentická výpověď dětí. Projekt počítá s diskusemi na školách a závěrečným koncertem.

Podle Ivety Rožníčkové z OPU prolomení ledu mezi mladšími a staršími dětmi nastalo v momentě, kdy jedna z mladších účastnic začala velice živě a energicky mezi všemi rapovat. Série brněnských workshopů je součástí evropského projektu I.COM, v němž jsou kromě České republiky zapojeny i další země jako Malta, Belgie, Itálie, Irsko, Kypr.

TVORBA NEZANIKÁ, JEN SE PŘETVÁŘÍ!

**Festivaly Tvůrčí Afrika a Nad Prahou
půlměsíc v době pandemie**

Text: Lucie Němečková
Foto: Irena Vodáková

Asi se s většinou z vás shodneme na tom, že loňský rok byl pro pořádání kulturních akcí výjimečný. Do našich životů vtrhla v polovině března pandemie a mnozí z nás se poprvé ve svém životě ocitli v tak vyhrocené situaci, o které by se nám dříve nesnilo ani v nejdivočejších snech. Přišlo to ve chvíli, kdy se našemu spolku Komba podařilo úspěšně rozjet mezinárodní spolupráci, získat nové partnery, mezi nimi Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Mezinárodní organizaci frankofonie, Chartu 77 či Euro-Gulf Information Centre. Postoupili jsme tzv. do „vyššího levelu“ pořádání obou našich festivalů, květnové Tvůrčí Afriky i podzimního Nad Prahou půlměsíc. Chtěli jsme do Čech přivést divadelníky z Mali, Pobřeží slonoviny, Nigérie a Martiniku, slibně se rýsovala spolupráce s Ománem. Přestože byla každá naše nová naděje na uskutečnění festivalu živou formou vždy postupně zmařena sanitními omezeními, špatnou zdravotní situací a nemožností cestování, nenechali jsme se odradit a pokaždé jsme se vzepjali k dalším možným řešením. Příkladem a posilou nám byli naši afričtí a blízkovýchodní kolegové, kteří jsou daleko častěji vystavováni složitějším situacím, v nichž jim nezbyvá nic jiného než zkrátka obstát. Jsme toho názoru, že skutečnou tvorbu nic nezastaví. Tvorba nezaniká, jen se přetváří. Tak vznikly dva poněkud netypické festivalové ročníky, které navzdory všemu přinesly i mnoho dobrého.

Tvůrčí Afrika jako překážkový běh

Začneme Tvůrčí Afrikou. Organizaci a konání 16. ročníku asi nejlíp vystihuje představa překážkového běhu. Festival se totiž uskutečnil kombinovanou, reálně-virtuální formou a na etapy.

V plánovaném termínu 20. – 30. května 2020 jsme na facebooku denně uváděli videopříspěvky a zdravice našich hostů z tuzemska i ze zahraničí, s nimiž jsme společně virtuálně oslavili Mezinárodní Den Afriky. Vše ještě s pevnou vírou, že celý program uskutečníme živě na podzim.

Jakmile to rozvolňování situace dovolilo, rozpoutali jsme 27. června na náměstí Václava Havla panafrickou slavnost Benso s tanečním, divadelním a hudebním programem, *Pohádkami ptáka Afrikána* a dílnou pro děti. Kromě již tradičních hostů, Divadla českých Afričanů, skupiny orientální tanců Sahar, kapely AneboAfro, bubeníků Papise Nyasse a Muhamada Camary vystoupila také tuniská zpěvačka Kat a gospelový sbor Lucie Nozizwe Jiyane & Ubuntu Choir of Happy People. Choreografka Moníka Rebcová uvedla s BaToCu premiéru tanečního projektu *The Ghost*. Komponované kulturní odpoledne moderovala herečka Eliška Mesfin Boušková. Slavnost zahájila paní Hana Trousilová z odboru Afriky MZV.

V září jsme pak, těsně před novým lockdownem, stihli společně s Centrem afrických studií při FF UK a ministerstvem zahraničních věcí v rámci Týdne Afriky uskutečnit v Kampusu

Hybernská prezentaci Jany Jirouškové o afrických maskách a přednášku Lucie Němečkové o vývoji zápa-
doafrických frankofonních divadel, plus dvě debaty na
téma *Černoch není kostým (afričtí herci na českých jeviš-
tích)* a *Africký tanec v Čechách*. Hosty debat byli např.
herci a tanečníci Maxime Mededa, Adda Keddám,
Angela Nwagbo, Benjamin Peguero, Monika Rebcová
a ředitelka Divadla Ponec Yvona Kreuzmannová.

Vrchol zahraniční části festivalu se počátkem
prosince ovšem musel přesunout na internet. Na
youtube kanálu Tvůrčí Afrika jsme ve dnech
5. – 11. 12. 2020 zveřejňovali záznamy divadelních
inscenací našich zahraničních hostů. Byla to pře-
devším inscenace *Tajemství* malijského dramatika
a režiséra Adamy Traoré. Podle jeho hry *Ňeba* vznikla
také rozhlasová inscenace Filipa Zvolského a divadla
Apropo. Ve středu obou inscenací stála žena a feminis-
mus, ruku v ruce s tématem boje proti islamismu.
Vztahem mezi ženami a muži se zabývala také pů-
vodní rozhlasová inscenace *Hand in Hand* nigerijské
skupiny Jos Repertory Theatre. Prostor dostali také
afričtí loutkáři: Ivoire Marionnettes z Pobřeží slonovi-
ny a malijská skupina Nama. Ve spolupráci se
Švandovým divadlem jsme se vypravili na ostrov Mar-
tinik a realizovali scénická videočtení her tamních
autorů. Hru *Cyklony* Daniely Francisque režírovala
Martina Kinská a *Já, kreolský pes* od Bernarda Lagier

vedl Martin Františák. S oběma autory a teatrologem
Axelem Artheronem, který zasvětil zájemce do histo-
rie antilského frankofonního divadla, jsme si povídali
také prostřednictvím streamu. Festival ukončila onli-
ne výstava fotografií konžského fotografa Vainqueura
Birembano z utečeneckého tábora v Tanzanii.

Festivalu Nad Prahou půlměsíc patřil celý svět

Jevištěm 12. ročníku festivalu Nad Prahou půlměsíc se
díky internetu stal ve dnech 19. – 25. listopadu 2020
v podstatě celý svět. Přidanou hodnotou bylo propo-
jení s pražskou částí plzeňského festivalu Arabfest.
Místo vzájemné konkurence jsme solidárně spojili své
síly. Arabfest obohatil loňský ročník, věnovaný
Šťastné Arábii, o téma Ke hvězdám. Výhodou se
ukázala být i skutečnost, že téměř veškerý program
lze dosud zhlédnout na youtube.

V divadelních videopříspěvcích, ať už v debatách či
scénických čteních, letos silně rezonovala témata
humanismu a lidských práv. Festival se dotkl rovněž
témat jako exil, migrace, postavení žen v muslimské
společnosti.

Předloňský ročník jsme zahájili v Černínském palá-
ci, loni jsme slavnostní zahájení zamýšleli uskutečnit
pod hvězdou oblohou pražského planetária ve smys-
lu jednoho z témat – Ke hvězdám. Bohužel se tento
záměr vzhledem ke covidovým omezením nepodařilo

uskutečnit, nicméně v nekonečném virtuálním vesmíru se nám myslím přesto podařilo zažehnout několik pozoruhodných hvězd. Určitě k nim patřila scénická čtení her libanonské autorky Haly Moughanie *Moře je mým národem* v režii Jakuba Šmída a ve spolupráci s Divadlem D21 nebo čtení z Knihovny Václava Havla s názvem *Rojava* od kurdského dramatika Ibrahima Amira, které režíroval Jiří Honzírek se souborem Feste. Jako audiočtení koncipoval režisér Jan Sklenář s hercem Miroslavem Zavičárem *Klidné dny v Jeruzalémě*, deník alžírsko-francouzského dramatika Mohameda Kacimi. Všechna čtení doprovázely velmi zajímavé rozhovory s autory. Předposlední den festivalu jsme věnovali perské poezii a dvěma iránskými umělkyním žijícím v Praze, básnířce Bitě Malakuti, která představila své nejnovější verše pod názvem *Převržená hostina* ve farsí a v češtině. Herečka, režisérka a fotografka Morvarid Ramezani připravila poetické video s niternou výpovědí o svém exilu v Praze s názvem *When we are Done!* Nechyběl ani každoroční program pro děti a mládež. Příběh pákistánské Nobelistky Malály Júsufzajové podmanivým výtvarným způsobem zpracoval mladý a v oblasti amatérského divadla velmi oceňovaný soubor Réservé z Mostu. Mýtus o Théseovi originálně pojali herci Daffa Puppet Theatre, Husam Abed s Rékou Deák jako loutkovou „rakvičkárnu“ a humorné svědectví o tom, že i staří Řekové migrovali. Překladatelé z arabštiny

přečetli několik ománských povídek, které jsou vůbec prvními překlady této literatury v češtině. Doc. František Ondráš ve své přednášce seznámil s kontextem ománské literatury. Ománskou atmosféru pak doplnila komentovaná výstava fotografií cestovatele a šéfredaktora časopisu Velbloud Jiřího Prokopa. Kromě divadla, literatury, debat a výstavy nechybělo samozřejmě ani hudebně zaměřené vystoupení Marwana Alsolaimana a Kristýny Farag. Palestinské a marocké tance zatančily tanečnice skupiny Sahar. Už předloni jsme založili tradici, že všechny slavnostní zahajovací projevy budou vyřčeny formou básní. A tak i letos jsme mohli např. slyšet recitovat velvyslankyni Irácké republiky paní Sundus Omar Ali Albayraqdar, velvyslankyni Marockého království paní Hanane Saadi nebo velvyslance Státu Palestina a doyena arabských zemí akreditovaných v České republice pana Khaleda Alatrashe.

Je jasné, že žádná sebelepší technologie nenahradí skutečná setkání živých lidí. Zároveň jsme si v těžké a neznámé situaci ověřili, že festivaly Tvůrčí Afrika a Nad Prahou půlměsíc jsou schopné být tvůrčí nejen ve chvílích, kdy jsou k tomu nastaveny odpovídající podmínky, ale takřka navzdory osudu. Nicméně věříme, že takové chvíle nebudeme muset zažívat i v příštích ročnících a těšíme se na naše diváky, kterým patří velký dík za to, že nás věrně následovali i do virtuálního prostoru.

KARANTÉNA, NOVÝ PRAMEN INSPIRACE

Nechápu, jak jsem celý život mohl fungovat bez jedné jediné karantény. Celý život strávím 12–16 hodin mimo svůj byt a velmi často se vracím k sobě domů jenom přespat do druhého dne a pak zase další kolo.

Ilustrace: Nenad Vítas

Když jsem, jako ostatní, od půlky března 2020 musel zůstat poprvé v životě doma v karanténě, ptal jsem se: Co mě v tom novém životním nastavení čeká? Výsledky byly jasné hned od druhého dne. Jen některé z nich tady uvádím:

1) Zjistil jsem, že u sebe doma:

- a) Mám tři nové košile, ještě nerozbaleny.
- b) Klika od dveří do sklepa se otvírá nahoru a ne dolů.
- c) Dozvěděl jsem se, že můj soused, který deset let vedle mě bydlí, se během té doby třikrát oženil.
- d) Mezi knihami na mém pracovním stole leží jedna velká čokoláda, na jejíž zadní straně je napsáno: spotřebujte do června 2014.

e) Pavouk, který žije v rohu v obývací místnosti, není sám, ale je tam celá jeho rodina, synové a vnoučata, celkem tedy asi 14 jedinců.

2) Z velkého dostatku času jsem poprvé v životě intenzivně poslouchal jednu čínskou písničku celých sedm dní. Melodie byla tak krásná, že jsem u toho vždycky brečel. Osmý den ráno, když jsem nechal slova písničky elektronickým slovníkem přeložit do češtiny, jsem zjistil, že to je reklama na nový sprej k odstranění plísně z koupelny.

3) Nové životní nastavení člověka určitě bude mít vliv na všechno. Například budoucí filmy od doby korony dál by klidně mohly mít takovéto názvy:

*Zapomenutá rouška
Vražda v karanténě
Nedošli k lékaři
Dýchání v cizím městě*

4) Karanténa mi zlepšila češtinu, hlavně v oblasti poezie, ale...

*Učím se česky v karanténě
díky modemu a anténě
cvičení mi přináší modem
bavím se hezky s každým rodem
včera však byla velká dřina
jak mi vypadla elektřina*

5) Určitě se spolužákům a spolužačkám stýská po škole a mě napadl motiv dopisu, který by mohl být skutečný. Jedna spolužačka píše svému klukovi ze třídy:

*Miluju tě Bohouši přes míru
i dneska v době koronaviru
vláda proti viru vede válku
všechno musíme řešit na dálku
mohli bychom mít soukromou lekci
pokud budeme po dezinfekci
líbat se asi smíme Bohoušku
ale taky jediné přes roušku*

Moc zdraví Marwan

INDOVÉ V ČESKU: NEJEN RESTAURACE NEBO IT

V tomto čísle bulletinu Slovo představujeme jako první z komunit v České republice komunitu indickou. Nabízíme vám dva rozhovory s jejími členy. Stejně jako u všech diaspor platí, že nelze její členy tzv. házet do jednoho pytle na základě stereotypů, které jsou ve společnosti hluboce zakořeněné. A obzvláště to platí u tak obrovské a rozmanité země jako je Indie s 1,4 miliardou obyvatel.

Rozdíly vyplývají i z rozhovorů s Nikitou a Jerinem v tomto čísle bulletinu. Ačkoli oba bydlí ve východních Čechách, každý žije jinak. A ani jeden z nich nepracuje v indické restauraci nebo jako programátor, což jsou povolání, s nimiž má asi většina Čechů migranty z této země spojené.

Počet občanů Indie u nás trvale roste. Na konci roku 2020 jich žilo v Česku téměř šest tisíc, z toho 858 mělo trvalý pobyt, 4 955 přechodný. Co se týče velikosti, řadí to Indu do první dvacítky komunit migrantů u nás.

Vzhledem k tomu, že Indie patří mezi země s největším počtem emigrantů, celkem jich je přes 36 milionů, patří česká diaspora mezi marginální. Vše ale nasvědčuje tomu, že bude růst i do budoucna. O potenciálu svědčí i skutečnost, že v roce 2018 byla Indie vybrána mezi několika prvními zeměmi, pro které vláda otevřela speciální program ekonomické migrace. Na konci loňského roku u nás pracovalo přes 3 300 občanů Indie a 113 mělo živnostenské oprávnění. Na českých univerzitách loni studovalo přes 960 indických studentů.

„První tři měsíce v České republice pro mě byly nejtěžší v životě,“ svěřil se mladý Ind

Text: Tomáš Dvořák

Foto: archiv Jerina Josepha

„Česká a indická kultura má víc rozdílů než podobností,“ prohlásil po třech letech v nové zemi 26letý Jerin Joseph.

„Do České republiky jsem přijel kvůli práci,“ říká Jerin Joseph. „Jeden z mých kamarádů tady studoval, a tak mi dal tip, že bych tu mohl sehnat zaměstnání,“ vysvětlil.

„Přiznám se, že jsem si nebyl úplně jistý, jestli mám tuto nabídku přijmout, nebo ne. Tehdy jsem toho o České republice moc nevěděl. A ani jsem neměl tušení, jak bych zde mohl žít,“ podotkl.

„Věděl jsem, že oproti jiným evropským zemím je v České republice Indů mnohem méně. Pak jsem se ale od mých přátel a z různých časopisů dozvídal další informace, které mi pomohly se rozhodnout,“ nechal se slyšet mladý Ind, pro něhož šlo o dosud největší životní zkoušku.

Přizpůsobit se nebylo jednoduché

„Změnil se mi život. První tři měsíce v České republice pro mě byly nejtěžší, které jsem kdy zažil. Musel jsem se přizpůsobit novým podmínkám. Nebylo to jednoduché,“ přiznal Jerin Joseph.

„Ocitl jsem se v novém prostředí, v úplně jiné kultuře. Ta indická je hodně založena na náboženské víře. Mezi životem v České republice a v Indii je zkrátka víc rozdílů než podobností. V té době jsem tu neměl ani moc přátel. Navíc jsem přišel z velké země do malé. A hlavně do naprosto rozdílných klimatických podmínek, než na které jsem byl zvyklý,“ upřesnil

mladík, jenž ve své rodné vlasti zažíval teploty kolem 35 až 40 stupňů Celsia. „Dnes už jsem si na počasí, které panuje v České republice, zvykl a jsem tady rád,“ usmíval se mladý Ind.

Musel se začít učit česky

Na začátku bojoval i s jazykovou bariérou. „Čeština je opravdu hodně těžká,“ pokyvoval hlavou Jerin Joseph. „Když jsem přišel do České republiky, hovořil jsem anglicky. Většina Indů si myslí, že všichni lidé v Evropě umí anglicky a ani já jsem nebyl výjimkou. Postupně jsem ale zjišťoval, že to není tak úplně pravda. Musel jsem se učit češtinu, abych byl schopen se dorozumět alespoň v základních věcech. Nemluví sice jako rodilý mluvčí, ale myslím si, že už ji zvládám mnohem lépe,“ dodal mladý Ind, který by ale paradoxně podobné potíže mohl klidně zažít i ve své rodné vlasti.

„V Indii se používá více než tisíc jazyků, takže uvnitř samotné země bych klidně mohl zažít větší jazykovou bariéru,“ přidal perličku Jerin Joseph, jenž intenzivně vnímal i naprosto odlišné chutě Indů a Čechů. „Indové varí silně kořeněná jídla, zatímco v Čechách to není tak úplně běžné,“ řekl mladík, mezi jehož oblíbené pochoutky patří brambory s masem a guláš.

Většina Čechů se k cizincům chová slušně

„V různých částech světa se člověk může setkat s tím, že místní nemají rádi cizince. Většina Čechů se však ke mně chová slušně. Našel jsem si tu několik dobrých přátel. Jsem rád, že mě přijali za svého

a někteří mě dokonce berou jako součást rodiny," svěřil se Joseph.

„Jsem vděčný za to, jakou příležitost jsem v České republice dostal. Žiji zde tři úžasné roky a věřím, že přijde ještě mnoho dalších," pokračoval mladý Ind, jemuž v nové zemi chybí snad jen jeho vlastní rodina.

Jak covid-19 komplikuje život?

„Česká republika je z mého pohledu krásná země. A navíc jedna z těch mírumilovných. Myslím si, že Češi by měli být hrdí na svou kulturu," uvedl Jerin Joseph, jehož zásadní životní změna také mnoho věcí naučila. „Spoustu z nich dnes vidím jinak než dříve. Začal jsem si víc užívat života a snažím se dělat maximum pro to, abych byl šťastný," shrnul Joseph své současné krédo.

Toto jeho motto mu nyní trochu komplikuje aktuální situace spojená s pandemií covid-19. „Samozřejmě, že můj život ovlivňuje, a to různými způsoby. Za normálních okolností bych se snažil poznávat Českou republiku, cestovat, navštěvovat různá místa. Kvůli covidu jsou ale tyto možnosti velmi omezené. Ani s přáteli se nemůžeme scházet tak, jak bychom chtěli. A pochopi-

telně s touto pandemií musíme bojovat i v práci," vyjádřil se muž, který je zaměstnán v přeloučském závodu výrobce automobilových zamykacích systémů Kiekert.

A co Jerin Joseph rád dělá ve volném čase? „Kromě cestování a procházek jsem také velkým fotbalovým fanouškem. Mým

snem je jednou navštívit stadion mého milovaného Manchesteru United," zasníl se mladý Ind.

„Když jsem přijela do České republiky, připadala jsem si jako v pohádce," svěřila se studentka z Bombaje

Text: Tomáš Dvořák

Foto: archiv Nikity Mamtora

„Když jsem přijela do České republiky, připadala jsem si jako v pohádce. Byl tehdy podzim a bylo krásné sledovat, jak tu padá listí. A pak přišla zima! Sníh jsem tady viděla poprvé v životě a bylo to úplně kouzelné! Nikdy na to nezapomenu," svěřila se indická studentka doktorského studia pardubické univerzity Nikita Mamtora.

Krásný čas na východě Čech

Na východě Čech žije už čtyři roky, pochází ale z indické Bombaje: „V Pardubicích je život mnohem

klidnější než v Bombaji. Ta je rušnou metropolí, kde si každý najde to svoje. Ale především je to můj domov," podotkla Nikita Mamtora.

Na dotaz, proč si pro své studium zvolila právě Českou republiku, odpověděla jednoduše: „Prostě to tak vyšlo!

A jsem za to ráda." Nikita Mamtorová má také mnoho zájmů. „Je to třeba čtení knih, sledování filmů nebo televizních pořadů. Baví mě procházky po městě, cestování, poznávání nových lidí a vaření," poznamenala dívka, mezi jejíž nejoblíbenější jídlo v Česku patří smažený sýr.

Miluje české polévky i pohostinnost

„Snad všechno, co jsem tu jedla, mi chutnalo. Obzvláště miluji to, jak Češi připravují polévky. Ty jsou velmi chutné, bohaté a člověka pořádně zasytí," řekla Nikita Mamtorová.

Líbí se jí také česká pohostinnost, která je prý podobná té indické. „Vždycky, když jsem byla českými přáteli někde pozvána, bylo o mě hezky postaráno," zdůraznila milovnice typického českého humoru. „Někdy je možná trochu černý nebo politicky nekorrektní, ale já ho mám ráda." Podle Nikity existují dva druhy Čechů. „Jeden, který miluje koprovou omáčku, a druhý, který ji nenávidí," vtipkovala studentka.

Těší se, až bude moct opět do kavárny

Od té doby, co je v České republice, chodí víc do přírody než dříve v Bombaji. „A také už se moc těším, až si zas v lepších časech budu moci vyjít s knížkou do některé z mých oblíbených kaváren nebo navštívit nějaká zajímavá místa v České republice či v dalších koutech Evropy," uzavřela.

PŘEDSUDDKY SE ŠÍŘÍ TAM, KDE NEJSOU FAKTA

Ubránili byste se dezinformacím o cizincích? Kolik je v Česku cizinců? Co tady dělají? Proč sem přicházejí? Dokáží se začlenit do naší společnosti? Znáte odpovědi na tyto a další otázky? Ověřte své znalosti v testu Integračního centra Praha. U každé otázky je správně vždy jen jedna varianta.

1. Česko je zaplavené cizinci! Víte, kolik žije v Česku cizinců?

- a. méně než 300 000
- b. 600 000 až 900 000
- c. 2 až 3 miliony
- d. více než 4 miliony

2. Chtějí vysávat dávky!

Víte, kolik procent sociálních dávek bylo v roce 2019 vyplaceno cizincům?

- a. méně než 1 %
- b. 3 % až 5 %
- c. 15 % až 20 %
- d. více než 30 %

3. Zvyšují u nás kriminalitu!

Jakou měrou se v roce 2019 podíleli cizinci na kriminalitě v Česku?

- a. méně než 3 %
- b. 7 % až 10 %
- c. 20 % až 30 %
- d. více než 30 %

4. Jezdí sem, jak se jim zlíbí!

Víte, za jakým účelem cizinci do Česka nejčastěji přicházejí?

- a. vzdělávací aktivity
- b. podnikání
- c. zaměstnání
- d. sloučení rodiny

5. Nikdy se nepřizpůsobí!

Jaké úrovně musí cizinec dosáhnout, chce-li žádat o trvalý pobyt?

- a. A1 (začátečníci)
- b. B1 (středně pokročilí)
- c. C1 (pokročilí)
- d. žádné, znalost jazyka není vyžadována

6. Jsou tu všichni nelegálně!

Kolik osob bylo za rok 2019 v ČR odhaleno při nelegální migraci?

- a. více než 20 000 osob
- b. 12 000 až 15 000 osob
- c. 4 000 až 6 000 osob
- d. méně než 3 000 osob

7. Vydávají se za azylanty!

Víte, kolika cizincům udělilo Česko v roce 2019 mezinárodní ochranu?

- a. méně než 200
- b. 500 až 1 000
- c. 2 000 až 3 000
- d. více než 5 000

8. Většina cizinců z arabských zemí přišla do Česka během migrační krize a žádá u nás o azyl.

Víte, jak je velká arabská komunita v Česku?

- a. méně než 3 000
- b. 5 500 až 7 500
- c. 10 000 až 15 000
- d. více než 30 000

9. Zatěžují české školství!

Víte, kolik cizinců studuje na českých vysokých školách?

- a. méně než 5 000
- b. 20 000 až 30 000
- c. 40 000 až 50 000
- d. více než 70 000

10. Berou nám práci!

V jakém odvětví pracuje nejvíce cizinců?

- a. stavebnictví
- b. průmysl
- c. zdravotnictví, pečovatelské a sociální služby
- d. administrativa a podpůrné činnosti

Jak je to doopravdy? Odpovědi najdete na webu

www.atlaspredsudku.cz

Test vznikl v rámci projektu

(DEZ)INFORMACE, AMIF 22/09

„Předsudky se šíří tam, kde nejsou fakta“.

INTEGRACE CIZINCŮ V DOBĚ PANDEMIE

Foto: IC Diecézní Charita HK

přes dramatická omezení přímého setkávání probíhají na regionální úrovni nadále aktivity, jež pomáhají cizincům se začleněním do české společnosti. V tom hrají zásadní roli Centra na podporu integrace cizinců (CPIC), která stále poskytují své služby, pouze se těžiště jejich práce přesunulo do online prostředí.

Bohužel již na začátku března 2020 musela být pozastavena a následně zrušena příprava akcí pro majoritu, byly zrušeny všechny kurzy českého jazyka s fyzickou přítomností klientů na výuce a rovněž bylo pozastaveno poskytování ambulantních a terénních služeb.

Podle zkušeností například **CPIC pro Pardubický kraj** však nezvyklá situace s sebou přinesla i řadu nových a nepochybně kladných zkušeností. Největší přínos spatřují zaměstnanci centra v tom, že rozšířili svou nabídku poradenství o online formu. Služba se tak stala dostupnější pro širší záběr klientely. V centru byli rovněž schopni převést do online prostředí kurzy českého jazyka i přednášky v rámci sociokulturních kurzů.

Jako velmi efektivní se ukázal systém objednávání klientů, který byl původně zaveden proto, aby se nesetkával větší počet osob v našich prostorách. Objednávání však v řadě případů umožňuje se na problém klienta lépe připravit. Daleko větší péče je také nyní věnována sociálním sítím a paradoxně otevření poradenství skrze ně vedlo v mnoha případech k navázání užší spolupráce s klienty.

V neposlední řadě nás situace donutila zamyslet se nad zcela novými možnostmi aktivit směrem ke klientům, což v případě pardubického centra vedlo k vy-

tvoření nové aktivity *Prakticky česky* nebo organizaci soutěže na sociálních sítích o učebnici českého jazyka. Kurz *Prakticky česky*, který probíhá dvakrát týdně, je zaměřen na neformální procvičování českého jazyka a sdílení informací. Aktivita je spojena také s určitou formou psychohygieny klientů. Ačkoli online, vytváří aktivita volný prostor pro sdílení zkušeností a témat i mezi samotnými klienty. Ti jsou hlavními hybateli – volí témata jednotlivých setkání dle svých potřeb.

Také v **jihocheském CPIC** se rozhodli rozvinout novou aktivitu, která by podpořila integrační potřeby cizinců žijících v Jihočeském kraji. Pracovníci pocítovali velkou poptávku po kurzech českého jazyka, jejichž kapacita je z důvodu velkého zájmu již dlouhou dobu naplněna. Vyslechli proto klienty, jimž nevyhovovalo studium z učebnice, gramatiku ovládali, a naopak potřebovali rozšířit svou slovní zásobu. Na začátku února letošního roku proto zahájili projekt *Hezky (jiho)česky*. Po prvních zkušenostech obdrželi jen pozitivní zpětnou vazbu. Klienti se nemusejí strachovat o perfektní gramatiku, ale jsou naopak nuceni „prostě mluvit“, což je pro klienty snazší díky vhodně zvoleným tématům.

Jak potvrzují i zkušenosti z kurzů češtiny z **CPIC pro Kraj Vysočina**, pro lektorky se stala online výuka novou výzvou – v aplikaci bylo třeba najít nástroje, které by klientům usnadnily výuku. Prostřednictvím videí, chatu i mluvení s účastníky se z online kurzů stala oblíbená aktivita. V Jihlavě nabízí také online

sociokurzy. Pracovníci řeší s cizinci především problematiku v oblasti pracovněprávních vztahů, změny zaměstnavatele a kompenzačních bonusů, které je možno čerpat v rámci nouzového stavu. A také letos se sociální pracovníci setkávají s velkým zájmem cizinců, kteří potřebují pomoci s vyplněním daňového přiznání a také s pochopením systému daní a odvodů.

Také v Integračním centru pro cizince, které v **Královéhradeckém kraji** sedm let provozuje tamní **Diecézní charita**, museli přesunout služby více do online prostoru. A stejně jako ostatní centra se chystají spustit co nejdříve adaptačně-integrační kurzy pro nově příchozí cizince **Vítejte v ČR**. Díky novému

projektu je posláním centra také podpora integrace státních příslušníků států Evropské unie.

Na konci loňského roku centrum také uspořádalo **online koncerty** jako poděkování všem lékařům, zdravotníkům a pečovateli. A poděkovali rovněž cizincům z vietnamské komunity a z Bolívie, kteří pomáhali s výrobou a distribucí látkových roušek v Králověhradeckém kraji.

Začalo se také připravovat cizinci obsazené **filmové zpracování indiánské legendy Ó, Hiawátho** a zhotovovat **videa z cyklu Dnes vařím já**, v nichž se nejenom majoritní část společnosti seznamuje s přípravou specialit z celého světa lidmi, kteří je jídali odmala, ale dnes žijí v Česku. Tyto, ale i další informace lze najít na youtube kanálu centra.

Pravidla, která vás chrání, aneb bezpečný život cizince v Libereckém kraji
CPIC pro Liberecký kraj ve spolupráci s Libereckým krajem a Krajem Vysočina vydalo preventivní brožuru, která bude přeložena do angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny a mongolštiny. Přináší informace například v oblasti zaměstnání, bydlení, zdravotnictví nebo bezpečnosti. Není opomenuta ani otázka sociálně-právní ochrany dětí, rodinná politika či oblast drog. Další část je zaměřena na užitečné kontaktní údaje v každém ze čtyř okresů. Brožura je v elektronické verzi zveřejněna na webových stránkách kraje. Mnohé informace jsou užitečné jak pro cizince, tak i pro všechny občany žijící nejen v Libereckém kraji.

Desatero pobytu V České republice

Česká republika je demokratickým státem. Řídíme se zákony nebo nepsanými pravidly chování. Zákony jsou nejvyšší právní normou. V následujícím desateru Vám přinášíme základní pravidla pobytu v ČR.

Pravidla, která Vás ochrání – bezpečný život cizince v Libereckém kraji

1. Hlídejte si platnost svého pobytového oprávnění. Před koncem platnosti nezapomeňte zažádat o jeho prodloužení. Pokud nepodáte žádost, můžete přijít o legální pobyt v ČR!
2. Veškeré změny jména, příjmení, osobního stavu nebo adresy ohlašujte ve stanovených lhůtách.
3. Noste u sebe doklad o povolení k pobytu a doklad o zdravotním pojištění.
4. Seznamte se se zákony a vyhláškami. Neznalost pravidel neomlouvá. Pokud si nejste jisti kulturními a jinými pravidly, neváhejte se obrátit na Centrum na podporu integrace cizinců nebo další instituce.
5. Nepodepisujte dokumenty, kterým nerozumíte. Podpis dokumentu je ve většině případů nevratný a platný.
6. Poštovní schránku označte jménem a příjmením a pravidelně ji kontrolujte.
7. Dopisy od úřadů a institucí řešte zavčas! V oficiálních dokumentech jsou často lhůty, do kdy se můžete k instituci vyjádřit. Promeškáním lhůt se můžete dostat do problematické situace.
8. Děti ve věku 6–15 let mají povinnou školní docházku. Po příjezdu dětí do ČR je musíte přihlásit do školy. Pravidelně komunikujte s učitelem a zajímejte se o prospěch a chování svých dětí.
9. Pokud jste ohroženi na svých právech, neváhejte se obrátit na příslušné instituce. Jste obětí trestného činu nebo přestupku? Neprodleně kontaktujte Policii ČR na telefonu 158 nebo osobně.
10. Nebojte se říci o pomoc. V Libereckém kraji existuje řada organizací, které Vám poskytnou bezplatné poradenství či zprostředkují další pomoc. Jejich seznam naleznete na konci brožury.

DĚTI PATŘÍ DO RODIN – HLEDAJÍ SE HOSTITELÉ DĚTÍ-CIZINCŮ

Text: Organizace pro pomoc uprchlíkům
Foto: Pixabay

V roce 2020 přišlo do Česka 66 dětí-cizinců bez rodičů, které jsou umisťovány do ústavní péče. Organizace pro pomoc uprchlíkům realizuje třicetíměsíční projekt financovaný z prostředků EU na podporu hostitelské péče pro děti-cizince bez rodin. Přestože nejde přímo o náhradní rodinnou péči, jedná se o jedinou v současnosti praktikovanou formu pobytu dětí v rodině. OPU v rámci realizovaného projektu nabízí těmto dětem možnost trávit čas v rodině, zapojit se do každodenního života běžné domácnosti a zvládnout lépe složité začátky v nové zemi.

Nabídněte svou pomoc a podporu mladým cizincům a ukažte jim, jak se žije v běžných rodinách

v České republice. Nebudete v tom sami! V celém procesu vás OPU odborně proškolí a poté nabídne kontinuální profesionální podporu po celou dobu zapojení do projektu. Může se zapojit rodina, jednotlivec či partnerská dvojice (česká či smíšená) s místem bydliště v Praze. Hostitelská péče obnáší především pravidelné setkávání s nezletilým cizincem při volnočasových aktivitách a posléze i u vás doma, vzájemné poznávání se, společné trávení volného času, učení jazyka, nové kultuře.

Pokud máte zájem o více informací, ozvěte se nám na e-mail olga.dzulajova@opu.cz.

**Čím se v Čechách zabývali cizinci
a jak odtud zadlužovali celý svět**

Text: Petr Krejčí
Ilustrace: Nenad Vítas

PŘIŠEL EINSTEIN NA TEORII RELATIVITY V PRAZE?

A jakou roli při tom hrálo české pivo?

My Češi rádi slýcháváme historky o slavných světových osobnostech, kterým se u nás zalíbilo. Je tedy s podivem, že o pobytu takového velikána, jakým byl Albert Einstein, nemá spousta z nás ani ponětí. A pokud o jeho působení v Praze něco víme, jsou to zpravidla jen nepodložené historky na hranici anekdot.

Rok a půl trvající Einsteinovo působení v Praze přitom bylo vlastně začátkem jeho profesorské kariéry. Nastoupil na tehdejší německou univerzitu jako profesor teoretické fyziky s ročním platem necelých 9 000 korun. Přitom nechybělo mnoho a místo něj by dvacítku posluchačů vyučoval dnes zcela zapomenutý profesor z Brna. Toho na místo prosazovalo ministerstvo, ale odborná komise univerzity toužila po mladém Einsteinovi, který už byl v té době uznávaným fyzikem. Když se to brněnská kapacita dozvěděla, urazila se a profesorské místo odmítla. Díky zhrzené ješitnosti tak do Prahy přijel Albert Einstein.

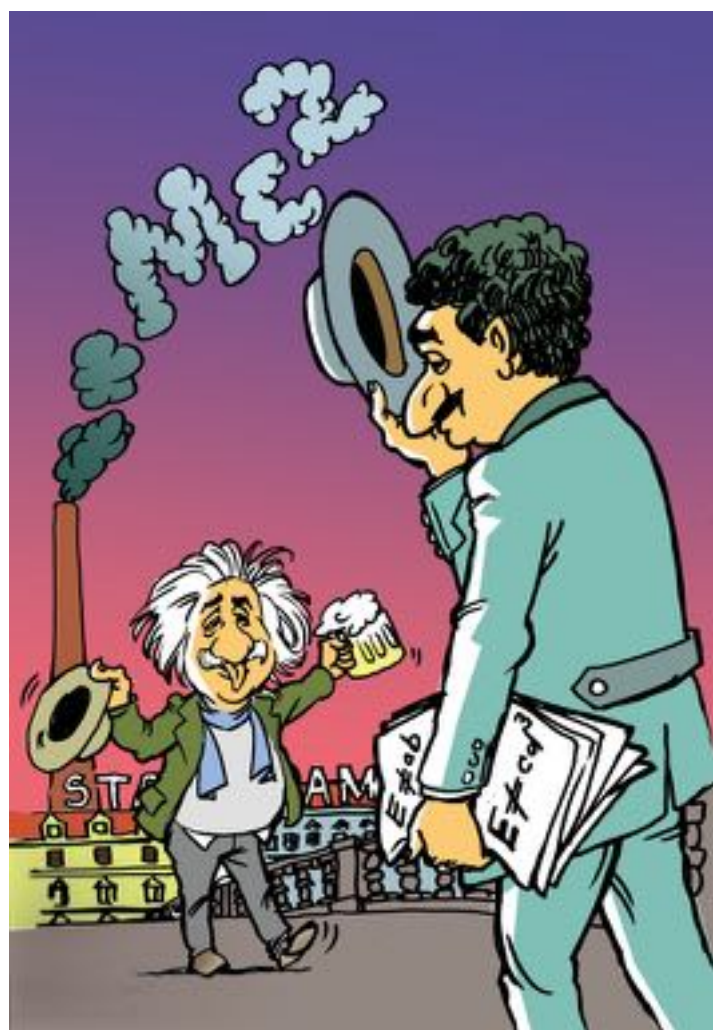
Snad nejznámější upomínkou na jeho pobyt je pamětní deska na fasádě domu U Bílého jednorožce na Staroměstském náměstí, která připomíná setkání tří velikánů té doby: s Albertem Einsteinem se v tehdejší krčmě setkal i Franz Kafka s Maxem Brodem. Praha byla stále ještě zčásti německá a zčásti židovská – obě kultury se s tou naší svérázně doplňovaly. Druhou pamětní desku najdeme na domě v Lesnické ulici na Smíchově, kde Einstein bydlel i se svou ženou.

Z osobní korespondence vědce víme, že ze svých studentů (a zejména studentek) příliš nadšený nebyl. V ženách se mu obecně nedařilo spatřovat vědecké kapacity. Zato Praha mu učarovala jako dosud žádné město. Snad ho i inspirovala k úvahám o čase a prostoru. Je to celkem pravděpodobné, protože faktem je, že svoji slavnou obecnou teorii relativity začal psát právě v Praze.

Zdeněk Susa se v knize *Pivní putování* zamýšlí nad touto věcí hlouběji a, i když pro svá tvrzení nemá v rukách žádné historické dokumenty, jeho úvahy jsou zábavnou verzí Einsteinova pražského pobytu. Důležitou roli v jeho příběhu hraje dnešní Palackého most.

To je ten most, kterému se přisuzuje jiná zábavná legenda – při jeho otevření měla vzniknout fotografie císaře pána, kterak po něm kráčí, a pod ní novinářský

popisek: „Procházka na mostě“. Od té doby Češi císaře pána škodolibě přezdívali „starej Procházka“. To vše je pravda, jen nesedí ten most. Palackého most byl totiž vystavěn z pískovce tří barevných odstínů: namodralého, načervenalého a bílého, tedy v našich národních barvách a rakousko-uherský mocnář při jeho

otevření vůbec nebyl. Zmíněná fotografie vznikla o několik let později a na úplně jiném mostě. Nicméně to byl právě Palackého most, po kterém mladý Einstein den co den chodil do práce na univerzitu. Doktor Susa k tomu píše:

„Zda při své návštěvě Staropramenu kráčel František Josef I. po Palackého mostě, tedy nevíme. Zato víme s jistotou, že po něm opakovaně chodil Albert Einstein při svém pražském pobytu v letech 1911 a 1912. Bydlel tehdy na Smíchově v Lesnické ulici, kde je na domě jeho busta, a učil na německé univerzitě na Novém Městě ve Viničné ulici.“

Chodil tedy denně přes Palackého most tam i zpět. Měl plnou hlavu relativity. Speciální teorii relativity publikoval už dříve, ale toužil ji zevšeobecnit. Při pravidelné chůzi po Palackého mostě si všiml, že cestou na Nové Město kráčí pomaleji, zatímco jeho chůze opačným směrem na Smíchov se zrychluje, jako by ho něco přitahovalo. Když jednou při návratu k jeho čichovému analyzátoru vítr zanesl vůni ze smíchovské varny, pochopil! Na jeho chůzi působí gravitace smíchovského pivovaru! Když se od něj vzdaluje, jeho chůze je zpomalována, když se k němu blíží, je

zrychlována. Laik by řekl, že je to tím, že se těší na večerní zážitek v restauraci, Einstein ovšem věděl své. Brzy po pražském pobytu zveřejnil obecnou teorii relativity, kterou na Palackého mostě objevil a opakovanými pokusy ověřil.

Protože šlo o gravitační pole pivovaru, bývá nazývána také Einsteinovou gravitační teorií. Její součástí je poznatek, že libovolný objekt vlastní hmotností zakřivuje časoprostor. To snadněji pochopíme, když si uvědomíme, že Einstein na to nepřišel na Palackého mostě, ale až při večerní cestě z restaurace domů, když se mu časoprostor zakřivoval někdy velmi výrazně.

Co naopak víme bezpečně, je to, že Einstein si Prahu nesmírně oblíbil. Bylo zde jeho první profesorské místo, a na to zřejmě každý vzpomíná s jistou nostalgií. Kdyby záleželo na něm, jistě by v Praze zůstal mnohem déle, možná i napořád. Byl zde ale někdo, kdo se v Praze naopak dobře necítil – Einsteinova žena. Toužila po noblesní společnosti ve švýcarském Curychu, odkud se do Prahy přestěhovali, a tak dlouho Alberta přemlouvala, až s návratem souhlasil. Praha tak přišla o jednoho z nejslavnějších rezidentů, ne však o legendy s ním spojené.

Infolinka

JAK SI POROZUMĚT

Text: Eliška Haumerová
Ilustrační foto: Jakub Žák

Hulan je mladá žena s mongolskými kořeny. V Česku se pečlivě věnovala studiu na vysoké škole, byla velmi šikovná a všichni vyučující ji chválili. Studovala ekonomii a management v angličtině, češtinu tedy ovládala jen na základní úrovni. Její spolužáci byli z různých zemí a kultur, takže spolu obvykle mluvili anglicky. Hulan před dvěma roky úspěšně dokončila své studium a ihned se vrhla do pracovního procesu. Získala svou první práci na plný úvazek v nadnárodní firmě, což se jí líbilo. Se svými kolegy mluvila též anglicky, občas spolu ale prohodili pár slov v češtině. Čeští kolegové Hulan byli rádi, že mluví převážně anglicky, protože si tak mohli procvičovat angličtinu, a dva další kolegové, kteří moc neuměli česky, byli rádi, že v tom nejsou sami. Hulan byla ve své práci moc spokojená a i její nadřízení byli spokojení s ní.

Dopady současné situace se však bohužel nevyhnuly ani Hulan. Přišla o práci, protože jí firma z ekonomických důvodů neprodloužila smlouvu. Hulan se tedy vydala na úřad práce s nadějí, že si najde nové uplatnění. V souladu s nynějšími doporučeními se objednala, aby si zkrátila čekání. Při komunikaci s úřednicí ale došlo k nedorozumění. Hulan nerozuměla, protože slova, která úřednice použila, vůbec neznala. Snažila se proto slova najít ve slovníku. Mezi-

tím si ale zaměstnankyně úřadu vzpomněla, že viděla leták infolinky ve vietnamském, mongolském a ukrajinském jazyce, a tak na ni zkusila najít kontakt. Byla zrovna středa, a tak by infolinka v mongolském jazyce měla fungovat. Vytočí číslo. Telefon zvedá operátorka a perfektní češtinou se s paní domluví na tlumočení.

Hulan všemu porozuměla a jí i paní úřednici se velmi ulevilo. Hulan však ke konci hovoru zmínila, že by se ráda zlepšila v češtině. Dotázala se proto operátorky, zda by nevěděla o nějakém dostupném kurzu češtiny. Operátorka klientce poradila hned několik online kurzů, kterých by se Hulan mohla účastnit.

O čtyři měsíce později Hulan volala na infolinku s poděkováním, že se její čeština zlepšila a že je vděčná.

Linka Charity ČR je důvěrná, uvedený příklad je tedy modelový, byl sepsán na základě příběhů, s nimiž se v rámci práce na infolince setkáváme. Infolinku ve vietnamském, mongolském a ukrajinském jazyce provozuje Charita Česká republika už od roku 2008.

Minulý rok, tedy v roce 2020, infolinka pomohla celkem 1 947 kontaktům a v roce 2019 to bylo 1 313 kontaktů. Počet zakázek je tedy v roce 2020 značně vyšší, v souvislosti s epidemií nemoci covid-19 došlo k jejich mimořádnému nárůstu, zejména na ukrajinské lince.

Pro více informací můžete navštívit internetovou stránku infolinky: www.charita.cz/infolinka

APLIKACE PRO CIZINCE ŽIJÍCÍ V PRAZE MÁ NOVÝ VZHLED I VLASTNOSTI

Text a ilustrace: ICP

Integrační centrum Praha s finanční podporou hlavního města Prahy spouští aktualizovanou verzi aplikace *Praguer*. Ta již tři roky usnadňuje cizincům žijícím v Praze přístup k důležitým informacím a kontaktům a pomáhá jim lépe se zorientovat v českém prostředí. Aplikace nově funguje v sedmi jazykových mutacích, má novou vizuální podobu a přibylы prokliky v textu či interaktivní mapa s možností filtrování dle tématu.

Vytvoření aplikace *Praguer* vychází z dlouholetých zkušeností Integračního centra Praha v oblasti integrace cizinců a reaguje na fakt, že nedostatek informací je jednou z největších překážek integrace. Cílem aplikace je proto poskytnout cizincům žijícím na území hl. m. Prahy praktické informace a kontakty na organizace a instituce, které jim mohou pomoci vyřešit problémy a zodpovědět otázky spojené s životem v nové zemi. Název *Praguer* vystihuje hlavní myšlenku aplikace – přispět k tomu, aby se cizinci cítili jako plnohodnotní Pražané.

Novinkou jsou tři nové jazykové mutace: kromě česky, anglicky, rusky a vietnamsky mluvících ji mohou nyní využívat také cizinci, jejichž mateřštinou je ukrajinština, čínština či arabština. *Praguer* nyní nabízí také proklikávací odkazy přímo v textu a interaktivní mapu s možností filtrování dle tématu, která

uživatele nasměruje k požadovanému cíli. Uživatelé v aplikaci samozřejmě i nadále najdou informace o důležitých aspektech života v ČR rozdělené do přehledných kategorií (např. pobyt, zaměstnání, vzdělání, zdravotnictví apod.), doplněné o potřebné kontakty na státní instituce i neziskové organizace nabízející bezplatnou pomoc.

„Kromě technologických vylepšení jsme do appky přidali také novou kategorii *I vy můžete pomoci*, která cizincům představuje možnosti zapojení do dobrovolnických aktivit,“ říká koordinátorka projektu Michaela Neuhöferová a dodává: „Věříme, že *Praguer* bude nyní novým obyvatelům Prahy ještě lepším pomocníkem v začlenění do české společnosti.“

Aplikaci zdarma stáhnete v App Store i Google Play.

ORIGINÁLNÍ PANENKY ZAČALA TVOŘIT V ČESKU, DNES JSOU PO CELÉM SVĚTĚ

„Ahoj! Jmenuji se Tamara. Žiji v krásné zemi bohaté na historii. Na České republice mě nejvíc fascinuje spousta hradů, zelených parků a čisté ovzduší. Jižní Morava, kde žiji, je známá dobrým vínem a pivem“.

Tak začíná svůj profil paní Tamara Hadas, jedna z klientek Centra pro cizince Jihomoravského kraje, které její příběh a zajímavý koníček spojený s tvorbou originálních panenek přiblížilo v rámci Multikulturního kalendáře pro rok 2021.

Paní Tamara se šití, kresbě, pletení a vyšívání věnuje již od svého dětství, ale panenky začala vyrábět až poté, co z Ukrajiny přijela do České republiky. Panenky nejsou určeny k hraní, slouží k dekoraci interiéru nebo obdarování blízkých. Při jejich výrobě je zkombinováno několik technik: kresba, vyšívání, pletení, návrhy oblečení a mnoho dalšího. Hlavním materiálem je bílá bavlna. „Nejvíce miluji dotváření charakteru každé panenky, které je pro mě až magickým ri-

tuálem. Kromě potěšení z tvorby je pro mě výroba těchto panenek i dalším příjmem, což je to nejlepší, co se mi mohlo stát“, říká paní Tamara. Její panenky jsou nyní v soukromých sbírkách po celém světě.

Multikulturní kalendář pro rok 2021 zachycující tvorbu paní Tamary již tradičně vydává Jihomoravský kraj prostřednictvím Centra pro cizince JMK. V každém měsíci přibližuje oblast umění, kterému se věnují klienti centra, a paleta je to opravdu pestrá – tanec, hudba, tvorba. Centrum pro cizince JMK je více jak jedenáct let místem služeb a kvalifikované podpory všem cizincům od prvního dne příjezdu, a to prostřednictvím individuálního přístupu, přátelského prostředí, ochoty a otevřenosti.

RECEPTY

Již 30 let se jídelníček v českých domácnostech mění, roste touha po chutích vzdálených a exotických zemí. Proto jsme se rozhodli, že vám v každém čísle bulletinu nabídneme recepty, které mohou obohatit vaše vaření. Tentokrát jsou to palestinské recepty.

Uvařila, nafotila a napsala: Majdulín Oostrom

Maqluba

Převrácený dort z rýže, smaženého lilku, smaženého květáku a kuřete

Ingredience pro 4 osoby:

- 1 lilek, 1 květák, 1 kg kuřete (ideálně paličky), 2× hrnek rýže (hrnek = 200 ml), slunečnicový olej na smažení zeleniny, koření (zamíchat v menší nádobě 1 lžičku kardamomu, 1 lžičku zázvoru v prášku, 1 lžičku sušeného koriandru, 1 lžičku sušeného kmínu, 1 lžičku sušeného kurkumy, pepř dle chuti), sůl dle chuti, plátky mandlí na ozdobu.

Postup:

- Rýži dobře propláchneme, necháme okapat.
 - Kuřecí paličky uvaříme, tím získáme silný bujon. Bujon osolíme a přidáme směs koření, trochu povaříme. Kuřecí paličky vyndáme a přemístíme do grilu asi tak na 30 min., aby dostaly křupavou kůrčičku.
 - Oloupaný lilek nakrájíme na plátky (cca 1 cm). Květák rozdělíme na středně velké kousky (květy). Zeleninu osmažíme dozlatova na oleji v hlubokém hrnci. V procesu smažení převracíme na všechny strany. Zeleninu vyndáme na větší nakloněný talíř a necháme odkapat olej.
 - Do hrnce s vyšším okrajem dáme grilované kuře, poklademe plátky osmaženého lilku a květáku a nakonec vše zasypeme opraženou rýží. Vše zalijeme osoleným a okořeněným bujonem asi tak 2 cm nad úroveň rýže a pod pokličkou (na mírném ohni) dusíme, než rýže změkne (zhruba 1 hodinu).
 - Po uplynutí doby sundáme pokličku, hrnec přikryjeme větším podnosem, nebo talířem
 - Obrátíme dnem vzhůru a takto necháme 20 minut odpočinout.
 - Poté hrnec opatrně sundáme z plotny. Ozdobíme orestovanými ořechy (ideálně plátky mandlí).
 - Podáváme se zeleninovým salátem a kopečkem zakysané smetany, nebo s bílým jogurtem.
- Dobrou chuť!

Plněné cukety s masem a rýží po palestinsku

Ingredience pro 2–3 osoby:

- 8 malých cuket nebo 4 velké cukety (rozpůlíme), 200 g hovězího mletého masa, rajčatový protlak, rýže (ideálně kulatozrná), petrželová nať, špetka římského kmínu, oregana, pepře a mleté papriky, 1–2 l bujonu

Postup:

- Nejprve pomocí odstraňovače jádřinců vydlabeme cukety, aniž bychom je poškodili (vydlabeme hluboko).
- Syrové mleté hovězí maso smícháme s propláchnutou odkapanou rýží, nakrájíme rajčata a petrželovou nať. Vše smícháme, směs osolíme a okořeníme. Směs pak plníme cukety až 0,5 cm od okraje. Otvory cuket přikryjeme kousky cukety, nebo okurky.
 - V jiném kastrolu přivedeme k varu bujon (hovězí, nebo kuřecí), osolíme, opepříme. Zalijeme cukety, aby byly ponořené.
 - Přivedeme k varu, zakryjeme pokličkou a vaříme na mírném ohni cca hodinu.
 - Podáváme s bílým jogurtem a zbytkem omáčky z vývaru.
- Dobrou chuť!

FESTIVALY TVŮRČÍ AFRIKA A NAD PRAHOU PŮLMĚSÍC

ORIGINÁLNÍ PANENKY TAMARY HADAS

